

גיליון מס' 407 פרשת ויצא
תשפ"א שנה תשיעית

גליון זה מוקדש
לזכות בני נ"י הנולד לי במזל טוב
שנזכה לרוות ממנו ומכל יוצ"ח
רב נחת וקדושה

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

פנינים על הפרשה

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה"
(כח, י)

אבל מבואר ברש"י (בראשית כח, ט, כח, יא) שלא הלך מיד לחרן, אלא תחילה יגע בתורה ארבע עשרה שנה בבאר שבע עצמה (מהרש"א מגלה יז א), ואחר כך הלך לחרן.

והיה רבנו רגיל לומר בדרך צחות: הרי יעקב עסוק עכשיו בלברוח מאימת עשיו אחיו, שרוצה להורגו, ומדוע נשאר ללמוד בבאר שבע? והרי עשיו מכיר אותו שהוא יושב אוהלים ובודאי ידע שהוא לומד בבית המדרש ומיד ימצא אותו? אלא שיעקב הכיר את עשיו אחיו וידע שהוא לא ידרוך על מפתן הישיבה אפילו בשביל למצוא אותו שם! ובאמת כך היה, שכל הארבע עשרה שנה לא מצא אותו.

ואותו הדבר גם להפך, מי שמקומו בבית המדרש לא יחפש כלום מחוצה לו. כבחור למד רבנו בישיבת לומז'א בפתח תקוה, והוצרך פעם אחת לנסוע ללשכת הגיוס שעל ידי הצבא, כדי לקבל דחיה, כמנהג בני הישיבות, וכמובן הוא הגיע כשתחת חיקו גמרא, ונצל כל רגע להגות בתורה.

כשהגיע תורו, שאל אותו הפקיד, היכן אתה לומד, ובאיזה כתובת נמצאת הישיבה.

רבנו השיב לו: אינני יודע באיזה רחוב נמצא הישיבה, וכי מה זה נוגע אלי.

כשהפקיד השתכנע שהוא באמת לא יודע, התפלא, שעוד לא נתקל בחבור שאינו יודע את כתובת מוסד הלימודים בו נוא שווה.

הוא רשם לעצמו: תלמיד זה עושה רושם מוזר, ושלחוהו לשלום (מפי רבנו שליט"א).

(שבענו מסובך)

בקשה

היות ובכוונתו להקיף את נושא הבריתות, שרבינו שימש כסנדק ויגע בזה עשרות שנים בכל רחבי ארץ ישראל, נשמח לקבל מקוראנו הקירים עובדות ומעשיות, תמונות ומראות קודש של רבינו בבריתות וכן עם רבנים ומוהלים שונים.

מערכת 'דברי שי"ח'

ויצא יצחק לשוּח בשדה - מאמר השלמה (ג)

(א) הבה"ל (סי' מ"ו ד"ה כי) שבכה"ג גם הגר"א יודה שיש לומר כל הפרשיות אז, ובלא"ה כבר מזהיר המ"ב כמ"פ, ומרן שליט"א מעתיק דבריו בארחות יושר שאין לחכות לרגע האחרון.

(ב) ומידי דברי בו אזכיר, שמרן מביא בשם ספר מעורר ישנים אות קצ"ט שהביא בשם הרב הגה"צ מהר"ם הכהן שליט"א מראדין [הח"ח], שאין לומר תפילת לעולם יהא אדם אלא קודם שקרא ק"ש, אבל אם כבר קרא ק"ש או שעבר זמן ק"ש, תו לא שייך לומר 'וישכם ויאמר'.

(ג) ומרן היה מקפיד ומעורר שלא להתפלל ערבית קודם זמן 40 דק' לאחר השקיעה, לאופק ירושלים לזמן הלוח לא"י של ר' מיכל [טוקצינסקי], (שזה הזמן המשוער בו התפלל מרן החזו"א אותו קבע ר' ביינוש פינקל ז"ל), ובאותה מידה היה גם מדקדק להתפלל בצומות 30 דקות אחרי השקיעה כדי שלא להטריח הציבור, [חוץ מיוה"כ שאז יש שאלה על התקיעה ולכן מתפללים 40 דק' אחרי השקיעה], ובד בבד בודק תמיד שיהיה מי שיכריז לרבים לקרוא שוב ק"ש אחר התפילה.

(ד) ולרגל שמחת יידי הרה"ג ר' יצחק נ"י אסיים בענייני תפילה מענייני הפרשה: אאמר"ר שליט"א פגש פעם את מרן שליט"א בברית בישיבת ראדין - נתניה וביקש ממנו ברכה לא' מילדיו, מרן שליט"א סירב לברך! והראה לו על אתר את דברי הספורנו בסוף הפרשה (פ"ב) וז"ל: **ויברך אתה. כבר אמרו אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך, אמנם סיפר ברכת לבן לבנותיו, להורות שברכת האב אשר היא על בניו בכל נפשו, בלי ספק ראוי שתחול יותר, בסגלת צלם אלוקים המברך, כאמרו בעבור תברך נפשי. עכ"ל.** ונראה שמה שסירב מרן שליט"א בעצמו לברך, כי רצה לייקר בעיניו את חשיבות תפילת עצמו, פוק חזי כשמרן שליט"א הוצרך פעם לתפילה על אחד מבניו, שלח שליח למרן הרב שך זצ"ל וביקש שיתפלל, ואמר שכשהרב שך יתפלא מה הוא צריך לו, יאמר לו שאין חבוש מתיר עצמו מבית בנוגע למש"כ בשבוע שעבר בנוגע לאמירת ג' הפרשיות בק"ש שעל המיטה העירו רבים וטובים שדעת האר"י (שעה"כ דרוש ח' מדרושי הלילה) לומר פרשיות אלו דייקא קודם חצות וכמדו' שכן מנהג מר"ר שליט"א.

(ה) וכן לגבי אי אמירת ג' פרשיות בתוך ברכת המקדש שמו ברבים בשחרית, יש לציין שכ"ז במי שרגיל להתפלל בזמנה כראוי וכנכון אבל מי שמתפלל סמוך לסו"ז ק"ש האחרון כבר כתב האסורים!.

(יש"כ גדול לידידינו הרה"ג ר' שמואל רוזנברג שליט"א על כתיבת הדברים)

יפה מראה

בשבח ובהודיה להי"ת על כל חסדיו כי הגדיל עמנו, ובפרט בעת הזאת, שבשעה טובה זכיתי ביום רביעי (לסדר 'ואלה תולדות יצחק') להולדת בני נ"י במזל טוב, יתן ה"ת שנזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים, ונזכה לבשרכם אך ורק בשורות משמחות.

בסימן השמחה - מתפרסם כאן לראשונה תמונה ישנה מלפני כמעט שלושים שנה, עם סיפור מאלף בצידה.

[והתלמידי חכמים יתעמקו בהלכות הרבות ששינו כאן, השתמשות בתשמיש מצוה לדבר חול, החזקת הטלית בימין דווקא, בתוך כיסוי דווקא, ושהולך בשמאל הדרך, עי' רמב"ם ת"ת ו' ה'].

תמונה לא שגרתית, לחדי עין בלבד: שנת תשנ"ד, רבינו יוצא מאולמי 'משכנות' בבני ברק, אחרי ששימש כסנדק, והבחין במצלימה שמולו. וכיסה את פניו עם נרתיקה הטלית (יש"כ למערכת 'אלא ד' אמות' - הנהגות רבינו)

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

הנהגות השייכות ללידת תינוק וברית מילה

יב. בברית של תאומים דעת מרן החזו"א שמברכים ב' שהחינו וא"צ הפסק כלל.

ע"י י"ד סי' רס"ה ס"ה.

יג. נמנע מלשמש כסנדק אם עבר אפי' רגע אחד אחרי השקיעה.

ודלא כשאלת יעב"ץ סי' ל"ה שימול בבה"ש שהוא ספק ולא בתשיעי שהוא בודאי אחר הזמן. והנה במשך השנים מרן שימש כסנדק בעשרות אלחפי בריתות, ופעמים בודדות שהפסיד הסנדקאות מסיבות של עיכובים בדרכים, או שלפתע התינוק ומשפחתו חזרו בהם, ותמיד נתברר שהיה סיעתא דשמיא מיוחדת, כגון שפ"א נתברר שהתינוק נולד שלא בקדושה, ובפעם אחרת נודע שיש ספק על זה התינוק אם הוא יהודי וכו' ורגלי חסידיו ישמור.

יד. נמנע מלשמש סנדק בעיר עכו כיון שי"א שהוא חר"ל.

ע"י ד"א פ"ט מתרומות ס"ק צ"ט ובבה"ל שם.

טו. מרן עצמו לא מל את בניו, כי סבר שעדיף לכבד מוהל מומחה שלא יצא מכשול ח"ו, ובשנים האחרונות כיבדוהו לבוא למילת גדול (שהיה בעל תשובה מרוסיא, וכן אצל גר שהיה גדול) ועשה החיתוך ושמה שמחה גדולה שנזדמן לו לקיים בעצמו מצוה זו, וגם לברך הברכה של מילת גר ואח"כ בברכה המיוחדת שאחרי המילה.

ובאופן כללי, דעת מרן על האבות שרוצים לעשות החיתוך שלא כדאי היות ויכול להיות חלילה שיגרם נזק אלא יעשו את המוהל הבקי לשליח, ומשא"כ במילת גדול, שזה קל יותר, ובפרט שבסמוך למרן עמד מוהל ותיק ומומחה לראות שהכל כשורה. ויש להוסיף עוד שבמילת גדול בשעת הברכה כיסו את המקום.

טז. בנוסח ברכת אשר קדש, אומר צוה- בחיריק תחת צ' וקמץ תחת ו'.

ע"י ש"ך י"ד סי' רס"ה סק"ה.

יז. כשהוא סנדק וגם אומר את הברכות, נשאר לשבת בברכות, וטועם מעט מהיין אחר כורת הברית ואח"כ שותה רוב הכוס, ואם הוא רק סנדק בלי הברכות לא טועם כלל אלא אחר טועם.

אפרש יותר, מרן סבירא ליה שהסדר הוא שמי שמקבל להיות סנדק צריך גם לקבל הברכות (ע"י ביהגור"א רס"ה סקנ"ט) ומרן רגיל להוסיף את העובדא בהגאון רעק"א ז"ל שאם הי' מקבל סנדקאות וברכות הי' טורח עבור זה אפילו לעיר אחרת, ופ"א שבת חוץ לביתו בשביל כיבוד שכזה, כיעיקר המעלה בסנדקאות זהכשיש גם הברכות וכן נוהג ואם מקבל אחרי סנדקאות לומר הברכות נשאר לשבת וטועם מהיין וכו', ע"י ש"ך סי' רס"ה סק"ד. ובנותן טעם להוסיף כאן שכשמברך על היין מברר תחילה כשרות היין ואם אינו יודע מקרוב את טיב כשרות היין, נותן לאחר שיוודע שהוא מיקל בכשרות זו לטעום מהיין.

יח. הרבה פעמים אחרי הברית שותה משהו, כדי להרוויח שיהיה נחשב שהוא השתתף בסעודת ברית.

היינו כדי להרויח מש"כ הרמ"א (י"ד סי' רס"ה ס"ב) כל מי שאינו אוכל בסעודת מילה הוי כמנודה לשמים.

יט. נהג לטרוח בעבור סנדקאות והי' נוסע בעבור זה בכל הארץ, ואמר לי הטעם כי מעלת מצות הסנדקאות גדולה עד מאד וגם כי היא מכפרת על העוונות.

וכיום (משנת תשס"ב) מיעט בזה מפני חולשתו. ובשעתו אמר, כי הדרכים לא מפריעים אותו מתלמודו, כי לומד גם בדרך ואין בזה משום ביטול תורה, בשנים שהיה נוסע מעיר לעיר לסנדקאות, הסכים לפעמים ונכנס לבחון נערים או ילדי ישראל מבני הקהילה שהגיע לשם.

כ. בקריאת שם התינוק על שם נפטר אין תועלת לנפטר ורק אם זה על שם צדיק יש תועלת לתינוק ולא לצדיק.

ע"י בטעמא דקרא בסופו בהנהגות החזו"א אות ל"א. (אל"א ד' אמות של הלכה)

א. פעמים הרבה כשנולד נכד אומר נשמת כל חי.

הראה לי שכתוב בספר חנוכת הבית להרבי ר' העשל בסופו בתולדותיו, שפעמים כאשר רצה להגיע למקום מסוים ועוד כהאי גוונא, אמר שמקבל על עצמו בנדר כשאגיע לשם אומר נשמת. ואמר לי שבכל צרה, כשנושעים מזה אח"כ כדאי לומר זה. וע"י מה שהביא בכף החיים סי' רפ"א אות ח'. וראיתי כמה פעמים שאמר למי שהי' לו נס, שילמוד בפרק התודה שבמנחות פרק ח', וע"י שו"ה ר"ח ט'.

ב. פעמים שהיה בא לסעודת שלו' זכר שעושים בשבת שאחר לידת התינוק, ואם התינוק נמצא אומר פרשה א' דק"ש והמלאך הגואל.

ע"י רמ"א י"ד רס"ב סי"ב, וע"ע במקור חיים להח"י בקיצור הלכות סי' רל"ט.

ג. פלוני שאלו שאשתו מעוברת ושאל על שם מסוים אם כדאי לקרוא בשם זה לכשילוד, והשיב שקודם שהתינוק נולד לא מדברים על שמות.

וע"י ירושלמי ברכות פ"א ה"ו ופדר"א פל"ב. ואמר שהמנהג הגון של נשים שאין ראוי גם להתעסק בקניית חפצים לתינוק קודם לידתו, משום עינא בישא.

ד. מקפיד שלא יקראו בשמות החדשים שהמציאו בני זמנינו (כגון זוהר ושירה וכל כיו"ב) ויש לקרות רק בשמות מתנ"ך או גמרא או שכתוב בבית שמואל הל' גיטין או שמפורסם לקרות כן בין שומרי הת"מ.

והראה למדרש ב"ר ל"ז ז' אבל אנו שאין משתמשים ברוה"ק אנו מוצאים לשם אבותינו, וע"ע שם מ"ט אות א'.

ה. ומי שנקרא בשמות החדשים, בדרך כלל אומר לו לשנות שם.

והורה שמי ששינה שמו והוא נשוי, אין צריך לשנות גם בכתובה שהרי אז כך קראו לו ואין זו טעות.

ו. פעמים שממליץ לקרוא לתינוק עפ"י המאורע שנולד בו (כגון בימים שלפני שבועות - רות או דוד) או שם המזכר בפרשה או בהפטרות אותה שבת.

איתא כן בשו"ת תשב"ץ המנהג בפורים - מרדכי ואסתר, בתשעה באב - מנחם. וע"י בחת"ס עה"ת דברים, ליקוטים, תהילים ק"ט.

ז. בענין לקרות ע"ש מי שנפטר צעיר ל"ע משיב שיכול לקרוא בשם זה אך יכוין ע"ש אדם קדום שנקרא בשם זה (כגון דוד ע"ש דוד המלך) אמנם לצאצאי הנפטר אפשר לקרוא על שמו אפילו נפטר צעיר.

וע"י קריינא דאגרתא ח"ב סי' קמ"ט. וכמדומה שאומר שצעיר נחשב לפני שנת הס'.

ח. לא נמנע מלהתכבד בסנדקאות כמה פעמים אצל אותה משפחה.

ע"י רמ"א סי' רס"ה ס"א, ואמר לי שמרן החזו"א הי' לוקח ב' פעמים מאותה משפחה כי אמר שהמנהג שלא להזמין אותו הסנדק לב' הבנים זה על האב ולא על הסנדק. ולכן אם האב מחליט לכבד, יכול הסנדק להתכבד.

ט. כשממשמש כסנדק משתמש בטלית ישנה שהיה מתעטף בה אביו מרן הקה"י זללה"ה, ומברך תחילה ומתעטף. וכשהוא קוואטר [מביא התינוק] או אומר הברכות גם לובש טלית אבל לאו דוקא של אביו.

ע"י פ"ת סי' רס"ה סק"ג.

י. בשעת הסנדקאות מניח מהטלית שמתעטף בה, על ראש התינוק.

ע"י בספר כורת הברית בנחל הברית סי' רס"ה אות ס'. ומרן אל' שמנהגו כן הוא עפ"י קבלה.

יא. כשהוא סנדק, בשעת המילה מכוין ד' דברים: להמשיך בו (בתינוק) נשמה קדושה, שישמור בריתו, ושיאריך ימים, ושיהיה צדיק.

וראה בחיד"א בספר עבודת הקודש, שם הביא כמה מהדברים הנ"ל, ומשם מקור מרן, ומה שלא נזכר שם, הוסיף מעצמו.

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה-4310